

Аналіз моделі організації ланцюгів поставок в системі крос-докінгу на прикладі мережі ритейлу

Роман Климович

*здобувач освітньої програми «Управління логістичною діяльністю»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: KlymovychRV@krok.edu.ua*

Віктор Алькема

*доктор економічних наук, професор,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: Alkema@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5997-7076*

Основою успішної економічної діяльності будь-якого підприємства є оптимізація витрат на логістику, включаючи транспортні послуги та складське обслуговування, при цьому забезпечуючи покращення рівня задоволеності потреб кінцевих споживачів, зокрема скорочуючи час на доставку товарів. Саме тому сьогодні значна кількість підприємств знаходяться в пошуку оптимальних рішень, які б забезпечили вирішення цих питань. Одним з таких інструментів виступає кросс-докінг, як процес організації та оптимізації всіх ланок ланцюгу постачань від виробника до кінцевого споживача. Актуальність дослідження і обумовлена необхідністю дослідження цього інструмента в умовах мережі роздрібною торгівлі.

Об'єктом дослідження виступають ланцюги поставок товарів від виробника, постачальника до кінцевого споживача. Предметом – організація та оптимізація ланцюгів поставок через систему кросс-докінгу. Метою дослідження є аналіз основних форм та моделей організації ланцюгів поставок в системі кросс-докінгу із залученням найкращих практик міжнародного досвіду.

Дослідження кросс-докінгу в сфері організації ланцюгів постачання відображені в працях таких іноземних вчених як D. Bowersox [2], M. Christopher [3], а також вітчизняних – серед яких А. Сумець [1], Є. Крикавський [4], що допомогли в адаптації та залученні найкращих практик міжнародного досвіду. Однак незважаючи на наявність значної кількості досліджень за даною тематикою, питання актуальності подальшого вивчення кросс-докінгу залишається відкритим в зв'язку з постійний розвитком нових технологій та інноваційних рішень в даній галузі. Інформаційна база дослідження містить текстові та електронні матеріали та досвід компаній, які вже впровадили кросс-докінг операції. Методологія дослідження включає системний підхід, який дозволяє реалізовувати застосування логістичних методів у вигляді логістичних систем, комплексний підхід, який забезпечує комплексне використання логістичних методів, та модульний підхід, реалізація якої передбачає формування функціональних модулів для ланцюгів поставок та інформаційної бази.

В традиційній системі організації ланцюгів постачання основна функція із транспортування, зберігання, пакування для кожної точки роздрібною мережі чи

навіть кінцевого споживача покладається на виробника і (або) постачальника, тим самим спричиняючи зростання собівартості продукції та більш довгий період доставки, знижуючи конкурентоспроможність підприємства. Саме тому сьогодні все більше виробників та роздрібних мереж вдаються до використання більш сучасних способів організації роботи складського і транспортного забезпечення через систему крос-докінгу. В перекладі з англійської мови “cross docking” означає “пряме стикування”, що є прийомом оперативного відвантаження товарів, уникаючи зберігання на довгий період [5]. Тобто виробник/постачальник організовує доставку на склади клієнтів, уникаючи додаткового транспортування до кожного роздрібного магазину. Також постачальник отримує вигоду від заощаджень на комплектацію та пакування замовлень, так як відвантаження може бути доставлене на склад клієнта без додаткового розподілення на кожний роздрібний магазин. Це пояснюється тим, що при подальшій доставці товарів зі складу до роздрібних мереж одне відвантаження може включати товари різних виробників/постачальників. Відповідно до специфіки бізнесу розрізняють наступні різновиди крос-докінгу: класичний крос-докінг, за яким вхідні поставки не передбачають переукомплектацію на складі та відправляються в такому ж вигляді до роздрібних мереж, крос-докінг “Брейк Балк” BVXD (Break Bulk cross-docking), що передбачає додаткове переупакування на складі, так як поставки надходять без розподілу на магазини та швидкий потік, що характерний для онлайн бізнесу, за яким замовлення формуються шляхом поштучного відбору товарів [5].

Також важливою передумовою для раціонального впровадження крос-докінгу, особливо із поєднанням різноманітних його видів, є формування оптимальної моделі ланцюгів постачання від виробника/постачальника до кінцевого споживача через транспортно-складський комплекс 3PL логістичного оператора. Тому звичайно ж значну роль відіграє досвід останнього, адже організація складського комплексу має відповідати наступним вимогам крос-докінгу: вхідні та вихідні рампи краще розміщувати по сторонам будівлі, які знаходяться паралельно та навпроти одна одній, щоб забезпечити наскрізний рух товарів через зону приймання та комплектації, яка буде розміщена посередині між двома потоками та має бути доволі просторою з найменшою кількістю опорних перегородок, щоб забезпечити максимально вільний та швидкий рух вантажно-розвантажувальної техніки; також на складі має бути впроваджена сучасна облікова система WMS, яка має забезпечити зчитування штрих кодів в режимі реального часу задля максимально короткого часу, необхідного для опрацювання вхідних та вихідних потоків[5]. Окрім взаємодії із складським комплексом важливо також налагодити кооперацію з постачальниками в рамках процесу крос докінгу та з використанням сучасних технологій зв'язку таких, як EDI для автоматичного обміну замовленнями, підтвердженнями замовлень, повідомленнями про відвантаження та видатковими накладними з використанням КЕП – кваліфікованого електронного підпису між виробником/постачальником та покупцем.

Важливим також є фокусування не тільки на оптимізації взаємодії із зовнішнім середовищем, а також на налагодженні внутрішньої системи кооперації всередині самого підприємства. Особливо актуальним дане питання стає для компаній, які мають розгалужену мережу роздрібних магазинів, тому пропонуємо провести аналіз моделі організації ланцюгів постачання в системі крос-докінгу на прикладі мережі роздрібних магазинів ритейл сегменту DIY (Doityourself, у перекладі «зроби сам»), що займається купівлею-продажем товарів будівельної сфери. Підприємство яке досліджується має в своєму складі чотири гіпермаркети будівельних магазинів та активно розвиває інтернет торгівлю, працює з широкою асортиментною гамою та відповідно об'ємним портфелем постачальників, саме тому завдяки впровадженню крос-докінгу підтримує конкурентні позиції на ринку, забезпечуючи доставку до кінцевих споживачів в мінімально короткі терміни з найбільш оптимальним розподілом витрат. Переходячи до аналізу моделі організації ланцюгів постачання варто зазначити, що чималу роль також відіграють інвестиції у розвиток технологій, які дозволяють оптимізувати процеси, зокрема такі, як автоматичні створення замовлень на рівні кожного магазину з врахування історії продажів, терміну доставки та мінімальної кількості замовлення з наступною консолідацією їх від кожного магазину в одне на рівні постачальника. Далі отримані замовлення автоматично відправляються із системи покупця в систему постачальника за допомогою EDI обміну, тим самим уникаючи ручних дій з відправки даних та звільняючи час працівників на обслуговування клієнтів. Постачальник також отримує економію та знижує ризик помилок людського фактору, отримуючи всі замовлення автоматично від покупця та розпочинаючи їх підготовку до відвантаження залежно від обраного виду крос-докінгу: класичний чи «брейк-балк».

Обмін даними між покупцем та його логістичним оператором також здійснюється шляхом EDI обміну, тобто склад на момент прибуття вантажу від постачальника вже має всі необхідні дані, щоб спланувати роботу працівників логістичного комплексу та забезпечити якнайшвидшу обробку та перепакування (у разі необхідності) отриманих вхідних вантажів, передаючи їх на відправку та транспортування до мережі роздрібних магазинів вже у якості вихідних потоків.

Таким чином, завдяки впровадження крос-докінгу, раціональній організації складського комплексу та впровадженню новітніх технологій, описана вище модель дозволяє оптимізувати процес функціонування ланцюгів постачання в системі крос докінгу, забезпечуючи зниження собівартості продукції від постачальника, підвищення продуктивності праці логістичного персоналу, скорочення складської площі на кожному з магазинів та підвищення рівня задоволеності клієнтів, доставляючи товар з мінімальним терміном поставки. Найбільша ефективність даної моделі буде реалізована на підприємствах роздрібної торгівлі, що мають розгалуджену мережу магазинів, широкий асортимент товарів, особливо тих, щоб мають короткий термін вжитку, та об'ємний портфель постачальників. Окрім зазначених

переваг, необхідно також зважати на те, що на першочерговому етапі впровадження крос докінгу запуск проекту буде потребувати значних капіталовкладень, знання та досвіду у впровадженні і підтримці даного процесу, тому вибір логістичного оператора, який вже мав досвід ведення подібних проектів буде суттєвою перевагою.

Ключові слова: логістична компанія; постачальник; ланцюг постачання; крос-докінг.

Список використаних джерел

1. Сумец А.М. Кросс-докинг – эффективная технология в логистике складирования // *Логистика: проблемы и решения*. - 2018. - № 1(74). – С. 30–33.
2. Бауэрсокс Д. Дж., Клосс Д. Дж. *Логистика: Интегрированная цепь поставок // Logistical Management / пер. с англ.* Москва : Олимп-бизнес. – 2013. – С. 640.
3. Кристофер М. *Логистика и управление цепочками поставок // под общ. ред. В.С. Лукинско-го.* - СПб. : Питер. - 2004. – С. 316.
4. Крикавський Є., Похильченко О., Фертч М. *Логістика та управління ланцюгами поставок : навч. Посібник.* Львів: Видавництво Львівської політехніки. - 2017. – С. 844.
5. Крос-докінг: що за послуга, кому й навіщо вона потрібна [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wareteka.com.ua/uk/blog/shcho-take-kros-doking/>.